

תנאי העולם הזה והבא

תוכנית העולם היא שהטוב האמיתי יגיע אלינו רק באמצעות בחירה חופשית. לכן העולם חייב להחלק לשני מצבים: מצב העבודה - שבו האנושות מתמודדת בבחינת ששת ימי המעשה, ומצב השכר. לא יתכן שהעולם ישאר במצב התמודדות, כי זה מצב שיש בו שליטה של רע, ברמה כזו או אחרת. כל עוד יש אפשרות של התפתות לרע, יש לו שליטה מסויימת. עצם ההתמודדות היא מצב לא מתוקן, קושי זה דבר שסותר את הטוב האמיתי. אלא מה, זה בשביל להשיג את הטוב המוחלט. לכן, חייב להיות שלמצב העבודה יש סוף. (הצענו אפשרות של שני עולמות מקבילים שבאחד אנשים מתמודדים ובשני מקבלים שכר. היא לא אפשרית, ה' קבע שהעולם שלנו יעמוד במצב עבודה ל-6000 שנה, ואז ה' יחדש את העולם וארץ ישראל תהפוך להיות גן עדן מקדם, ירושלים חוזרת להיות במצב אדה"ר קודם החטא).

אין מצב תמידי בעולם שהוא חסר תיקון. לא זו התוכנית. אם אדם הראשון לא היה חוטא, העולם היה מגיע לתיקונו, זה המודל לתוכנית המקורית. העולם הזה יתקן בעקבות העבודה עצמה. אי אפשר לומר שאין קשר בין העבודה לשכר, כי אז עבדנו לחינם. אנחנו נוחלים את א"י מכח מה שהורשנו אותה. אנחנו לא יודעים איך נראה עולם בלי אחיזה של רע, אבל המצב היה יהיה כאן. האדמה הזו אוצרת את הקדושה שעתידיה להתגלות באלף השביעי. העולם שלנו לא מנותק מעולם השכר, כל הנבראים - אפילו החיות הרעות שיש בהם אחיזה הרע - כולם יתוקנו. לומר שהעולם יוחלף משמע שעשינו סתם דברים בלי משמעות ח"ו*, בחינת צייתנות. אבל ה' יכול לתת טוב גם בלי צינות... אם הנביאים אומרים שביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, משמע שהעולם שלנו עתיד להיתקן.

הרמח"ל מחדש שלכל תקופה יש תנאים מיוחדים. לכל תקופת 6000 שנה העולם צריך לתת את תנאי העבודה המתאימים - זיקה לטוב וזיקה לרע. ה' שומר 6000 שנה על שקילות, יש גבולות לטוב ולרע. כל צד צריך את האפשרות לדבר. גם לאחר שהרע קיבל שליטה יותר גדולה, הטוב נשאר עם האמירה שלו. ה' לא יתן להרע להפר את האפשרות של בני האדם לבחור בטוב. תמיד תישאר אפשרות הבחירה. השכל לא יאבד את אמירתו לחלוטין, לא יתכן קלקול עד כדי שהרע יאפיל על הטוב, וגם לא להפך. לא טוב להיות בעולם שהטוב ניצח בו, רק אם זה חלק מהתיקון השלם. כל עוד צריכים להתמודד מול הרע, אדם שלא מתמודד הוא לא אדם חי. אין לאדם בלי בחירה מה לעשות פה בעולם, עד רגע הגילוי האחרון תהיה התמודדות. (יש סיפור ידוע על הגר"א שבסעודת ראש חודש ניגשו אליו התלמידים וביקשו שיברך אותם הרב שיהיה להם היצר הרע של הרב. ענה להם הגר"א בזעזוע: ה' ישמור אתכם ממנו).

הרמח"ל מביא את הכללים למצב השכר של העולם. הוא אומר שבמצב השכר החומר אמנם יהיה, אבל הוא יהיה לגמרי נטפל. (למה לומר שיהיה הגוף? - כי אתה עובד בעולם העבודה עם גוף, אז אתה גם מקבל שכר עם הגוף. אם לא יהיה צד חשוך לא נוכל לקנות שלמות בעצמנו. יש צורך בחיצוניות כדי שנתקן אותה, אז זה השטח הנטפל, והשכר שאדם יקבל לנצח הוא שהחיצוניות תטפל לפנימיות. תמיד יהיה באדם חלק שהוא מתוקן מצד עצמו וחלקים שבהם אדם זקוק לתיקון. האדם במצב העבודה מאיר את הצדדים החשוכים שבו, ובעולם השכר הוא עצם ההארה של החיצוניות. יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם, כל החיצוניות היא נטפלת לעיקר אבל חלק ממערכת העולם הזה. הגוף צריך להיות טפל לאידיאל, וכך יהיה בעולם הבא). החומר ימשיך ללוות אותנו בעולם הבא. זו האמונה העקרונית בתחיית המתים. מי שלא מבין מהי תחיית המתים, לא מבין מה היום קורה. אם אדם לא מבין כמה הגוף שלו קדוש, הוא לא יבין את השליחות שלו בעולם. החומר הוא חלק בלתי נפרד מהתוכנית. מי שמבין את סוד התחייה מבין את סוד הזמנים.

העולם נוצר לעמוד במציאות של גוף הנטפל לנשמה לנצח. מה זה עולם הבא, ולמה קוראים לו כך? זה עולם של קיבול שכר, וקוראים לו עולם הבא כי הוא לא קיים גם עכשיו. עולם הבא זה העולם שלנו במצב הבא, בתנאי השכר.

בכך מסיימת תוכנית העולם, אלו כל סודות הבריאה הכלליים. בעל הרצון, השלם בכל מוחלט, הבלתי גבול, ברא עולם מוגבל וחסר שיש בו רע, כדי לאפשר למין האנושי שהוא לבדו בעל בחירה במערכת הגבול כדי להשיג השלמה מעצת שלמותו האינסופית, ורק על ידי בחירה בין טוב לרע בתקופת עבודה שבה העולם והאדם במציאות של "זה לעומת זה עשה אלוקים". בגרע שבני האדם ישללו את הרע, או שהוא ישלל מעצמו בסוף הזמן המוקצב, העולם עובר לתכלית שלו, למצב האמיתי והשלם - העולם הבא. כדי להגיע לשם, צריך לקנות שלמות בעצם בעולם העבודה, לא להתפתות לרע. כולנו מצפים לקבל כבר את השבת, את הטוב שהכנו בערב שבת. כאן הספר סיים את השלב הראשון שלו. אולם הרמח"ל רואה לנכון להסביר לנו עוד נקודה. הוא מבאר איך היו נראים תנאי העבודה אלמלא חטא העגל והמרגלים, אלמלא אדם הראשון קודם החטא, ואיך הדברים נראים במסלול השני. אין הבדל בין שתי התוכניות במובן ששתיהן לאותה תכלית: האדם חי לעולם בנשמה וגוף בארץ ישראל, הגן שהופך לעדן**.

הנחש פיתה את האדם שעדיף לו ללכת נגד רצון ה', ואז התוכנית עברה למסלול שני של 6000 שנה, ובינתיים נוצר חדר ההמתנה שנקרא עולם הנשמות.

* - אנחנו היום קונים שלמות בעצם, אין דרך אחרת לקנות שלמות בעצם אלא תיקון א"י. הגוף שלנו נצחי, הבית שלנו נצחי. מי שמקים בית בא"י מציב גבול אלמנה, הוא נוטע את השכינה לנצח! יש פה תיקון בעצם, "ונטעתם כל עץ מאכל". שום פעולה לא מקרית. זה שאנשים מקבעים את עבודת ה' שלהם חוץ לגבולות הקדושה זה אבסורד. הם מפסידים את הכל! מי שהולך ד' אמות בא"י נוחל את העולם הבא כי הוא היום מקדש את הארץ! כשלא לומדים את המערכת הפנימית לא מבינים מה זה משנה איפה אני איש טוב. זה לא איש טוב, זה תיקון עולם! מי שחי בארץ ישראל הוא מתקן בעצם את העולם, מי שנמצא מחוץ לגבולות האלו לא שייך לעולם שלו.

כי חלק ה' עמו, יש רק חלק אחד ונחלה אחת, למרות שיש מעטפות. אנחנו לא יכולים לוותר על ברית בין הבתרים. אם יש תירוץ לגור בחו"ל, יש תירוץ גם לא לשמור מצוות. כל מה שאנחנו פועלים בא"י זה בעצם, לכן אי אפשר לוותר על שום עיקרון. בגלות תיקנו את האומות, לא עבדנו לריק. אבל השאיפה היא לנחלת הנצח. מי שחושב שיש את האפשרות לתקן פה והוא נשאר שם - זה הפסד עצום מאוד.

אם לא נחיד את הדברים אז אנחנו עלולים לחשוב ששום דבר לא משנה, ה' נמצא בכל מקום אז אפשר לשחק עם התורה כרצוננו. צריכים לדבר את הדברים בחזות: אסור להחניף ואסור לוותר. מי שחושב שיש לו שליחות בגלות, נדון על זה. אבל מכל מקום מתוך ערך, לא מתוך טשטוש של יוקר הנושאים.

** - איך בני אדם אינטליגנטים מסוגלים לקבל את המציאות של המוות כעובדה מוגמרת? אנחנו חייבים להשיב את העולם למצב של קודם התקלה. מי שחושב שתחיית המתים זה דבר לא רציונלי, חסר לו מידע בסיסי. חוץ מזה, הוא לא הגיוני - הוא מוכן לחיות בעולם חסר תקווה. לעולם במובן הרגיל זה לא נראה הגיוני, העולם הולך ויורד - אז לומר שהוא עומד לחזור? לכן צריך לבנות מערכת תפיסה אמיתית, אמון במערכת שנותן מבט אחר על החיים. זה אחד מעיקרי האמונה שהוא לא בגדר ידיעה אלא בגדר אמונה, שצריך להגיע לאמון כזה שהמוות יראה לנו כדבר תמוה. איך אפשר לראות שצלם אלוקים הולך ומתמעט? צריכים לראות את זה כחילול ה'!

השיחה נערכה לפישטחיות הבנתו של העורך,
ובל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.